

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

III. De Cantico Ezechiaë Regis. Ego dixi in dimidio dierum &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

hæc ad verbum, quàm ad actum illa moveatur. Alioquin & dictu & actu cogitatus facilius est, quòd in eo quidem suo ipsius ore loquatur anima, suis videat oculis, suis manibus operetur. Quamvis & hic interdum laborare eam necesse est etiam in gemitu suo, & intra proprium quoque cubile compungi. Siquidem usque adedò vita nostra inferno appropinquavit, qui solius utique passionis est locus, ut & actionem passio, imò & ipsam quoque cogitationem actio & passio pariter occuparint. Nonne enim nobis quodammodo passivæ sunt actiones, & in cogitationibus etiam dolor & labor? Heu vitula Ephraim docta diligere trituram, assueta jugo, ignara quietis^o. Quando veniam & apparebo ante faciem DEI? Quando cessabunt hæc omnia, & jam non erit amplius neque luctus, neque clamor, sed nec ullus dolor, neque labor ullus? Quando inebriabit animam ubertas Domus DEI, & torrens ille indeficiens voluptatis divinæ? Quando totam sibi eam serenissimi contemplatio luminis vendicabit? Filioli, concupiscamus in atria Domini: crebro suspiremus illuc. Patria nostra ipsa est, odoremus* saltem & à longe salutemus eam, Amen.

^o Ose. 10.

Suspirium ad Patriam.

* al. adoremus.

S E R M O III.

De Cantico Ezechiæ Regis,

Ego dixi in dimidio dierum meorum, Isa. 38.

^o Psal. 54. d

^o 2. Tim. 3. c

^o Job. 10. d
Pu tententur desolatione.

Neque id sine fructu & commodo.
d Ibidem.

Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos^a, perseverantes in sua vetustate usque ad mortem; & hoc quia non timent Dominum. Verum qui timore Dei initiatur ad sapientiam, is continuo dimidiat dies suos, exclamans præ timore: *Vadam ad portas inferi*. Cuius utique inferi metu cum coeperit quiescere à malis, incipit de bonis quærere consolationem, quia necesse est in alterutro consolari. Est autem bona consolatio de spe salutis æternæ, in quam sublatis peccatis quæ separabant inter ipsum & Deum, per Dei gratiam reviviscit & hilarescit. In quo cum coeperit proficere, h. e. piè vivere in Christo, necesse est (teste scriptura ^b) persecutionem patiatur: ut recens gaudium vertatur in mœrorem, & dulcedo boni vix summis (ut ita dicam) labiis attacta, in amaritudinem commutetur, ita ut libeat dicere ^c: *versa est cithara mea in luctum, & cantatio mea in plorationem*. Plorat ergo amarius amissam dulcedinem, quàm prius fleverat admissam peccatorum amaritudinem: & hoc tam diu facit, donec Deo miserante consolatio redit. Qua denuo redeunte, cognoscit eam quam passus est tentationem probationem fuisse, non desolationem: porro probationem fuisse ad eruditionem, non ad destructionem, sicut scriptum est ^d: *Visitas eum diluculo, & subito probas illum*. Unde & cognito suo de tentatione profectio, non tantum non refugit: sed etiam tentari

tentari appetit, *proba me*, inquit ^e, & *tenta me*. Crebris itaque huiusmodi vicissitudinibus inter gratiæ visitationem, & tentationis probationem, in schola virtutum proficiens, faciente utique visitatione ne deficiat, tentationi ne superbiat: & tali tandem exercitio mundato oculo interiori, statim adest lex, cui fideliter inhærere cupiens; sed corpore pressus non prævalens, ad seipsum nolens dolensque resilit. Gustato tamen aliquatenus quàm dulcis est Dominus, eius etiam cum ad sua redierit, in cordis palato saporem retinet, quo fit, ut jam ipsum, non ipsius quæcunque bona desideret. Et hæc est charitas non quærens quæ sua sunt: hæc facit filium non quærentem sua, sed patrem diligentem. Timor quippe faceret servum in sua commenda declinantem, spes mercenarium sua lucra sectantem.

Per hos proculdubio gradus Ezechias transit, & innotuit transitoris. *Ego dixi in dimidio dierum meorum, vadam ad portas inferi* ^f. Ac si diceret: „Cum deposita imagine terrestris hominis, imaginem cœlestis vellem portare, cœpi à timore, ut præscriptum est. Concipiens exclamavi, vadam ad portas inferi. Quo tamen timore nequaquam desperans, quæsi residuum annorum meorum, ut jam mihi vivere inciperem, qui contra me vixeram usque adhuc. Quæsi autem ab illo qui dixit ^g: *Sine me nihil potestis facere*. Neque enim ad ipsum sine ipso non dicam reverti, sed nec converti quidem poteram: utpote spiritus vadens & non rediens ^h. Quæsi ergo residuum annorum meorum. Quo accepto (non enim negat qui incitat ad quærendum) statim veram experior sententiam Sapientis, qui ait: *Fili, accedens ad servitutum Dei, sta in timore, præpara animam tuam ad tentationem*. Tentationibus itaque cum urgeret, & spes recens quam conceperam salutis, mihi jam jamque intercludi videretur: *dixi, non videbo Dominum Deum in terra viventium*: quod utique in abundantia præsumferam. Dixi enim in abundantia mea, non movebor in æternum, non attendens quòd in voluntate tua, non in potestate mea præstitisti decori meo virtutem. Quamobrem avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus, nequaquam jam visurus Dominum Deum, id est patrem in terra viventium. *Non aspiciam hominem ultra*, videlicet filium, de quo dictum est ^k: *Et homo est, & quis cognovit eum?* Sed *nec habitatorem quietis*, id est Spiritum sanctum, de quo scriptum est: *Super quem requiescit spiritus meus, nisi super humilem & quietum?*

Addidit quoque, *Generatio mea ablata est & convoluta est à me*. Hoc est „bonorum operum proles, quam ex timore cœperam parturire, ut de anima nostra possit dici, & *quæ multos habebat filios, infirmata est*. *Ablata est* „autem pia hæc soboles, & *convoluta est à me quasi tabernaculum pastorum*: „ad tempus utique credita, non tradita in æternum. Item adjecit. *Præ-*

^e Psal. 25. a
Vicissitudine
tentationis &
desolationis in
schola virtutum
proficimus.

^f Eccl. 38. a
^g Ioan. 15. a
^h Psal. 77. c
ⁱ Eccl. 2. a
^k Hier. 17. d
l Esai. 66. a

cisa est velut à texente vita mea: ut discerem profectus vitæ meæ non in mea, sed in manu omnipotentis, sicut tela in manu texentis: quandoquidem dum adhuc ordiret, hoc est statim in initio succidit me, quatenus eodem pene tempore & dedit & tulerit quod donarat. Sed si defecit virtus mea, non tamen dereliquit me, ne qui coeperat, non posse perficere videretur. Quid multa? In veritate mox comperi, quia virtus in infirmitate perficitur^m, & ajo. Bonum mihi quia humiliasti me. Cognovi enim, quia

m2. Cor. 12c *de mane usque ad vesperam sineis me*, id est consummabis me. Non in solo mane visitationis, aut tantum in vespera tentationis, sed in utroque simul erit perfectio mea. Stultus ego, qui tantum sperabam usque ad mane, cum

n Psal. 129. b David dicatⁿ: *A custodia matutina usque ad noctem speret Israel in Domino.*

Et quoniam pusillus in spe, quasi leo sic contrivit omnia ossa mea: robur omne videlicet, de quo adhuc sub tutela gratiæ futurorum improvidus confidebam. Contrivit autem quis, nisi adversarius noster diabolus, qui

o 1. Pet. 5. b *tanquam leo rugiens circuit quærens quem devoret* °? Tu ergo Domine Deus semper laudandus & in prosperis, & in adversis. ex hac contritione humiliatam & probatum *de mane usque ad vesperam sineis me*, quoniam & factum est mane & vespere dies unus.

Quamobrem ego ut didici, benedicam Dominum in omni tempore, hoc est mane & vespere: non sicut ille qui confitebitur tibi cum benefeceris ei^p: non sicut illi qui ad tempus credunt^q, & in tempore tentationis recedunt, sed dicam cum sanctis: *Si bona suscepimus de manu Domini, mala autem quare non sustineamus?* Et in mane quidem *sicut pullus hirundinis sic clamabo*, in vespere autem *meditabor ut columba*, quatenus & cum gratiæ matutinum arriserit, in modum hirundinis exultans & clamitans gratias agam pro visitatione: & cum vespera ingruerit, non deerit sacrificium vespertinum, cum instar columbæ gemens, lachrymas fundam in tribulatione. Sic enim deserviet tempus utrumque Deo, cum & ad vesperum demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia. Mœrens mœrebo in vespera, quo lætus fruor matutino. Placet utrumque Deo, & peccator compunctus, & justus devotus: cui è regione displicet tam ingratus justus quam peccator securus. Aut certe *sicut pullus hirundinis* hac illacque discurrens, Martha me officiis mancipabo, hilarem datorem me exhibens omni necessitatem patienti: & *meditabor ut columba*; gemendo utique quod obitat, dum, quod restat, intueor. Hoc autem faciam mane & vespere, hoc est prius & posterius, juxta quod in typum utriusque vitæ dictum est Laban^s. *Non est consuetudinis ut minores ante tradamus ad nuptias* quanquam indifferenter de altera ad alteram transeat. Quod significare Iob puto ubi ait^t: *Si dormiero, dico, quando surgam? & rursus expectabo vesperam.* Quiescens quippe in vespera contemplationis, manè desiderabat quo surgeret ad actionem: rursusque negotiis fatigatus, expectabat vesperam, libenter repetens quia contemplationis. Potest

Iustus ingratus, & peccator securus, ambo displicent DEO.

s Gen. 29. c

t Iob. 7. a
Vicissitudo actionis & contemplationis,

Potest & per garrulam aviculam, cantus simul psallentium in Ecclesia; & per gementem columbam privata orationum suspiria designari. Sed mediam sententiam magis velle videtur sequens versiculus. *Attenuati sunt oculi mei suspicientes in excelsis*, Sive enim dicatur, attenuati, hoc est subtiles facti, pro assiduitate suspiciendi in excelsis, videlicet sublimia atque excelsa contemplandi: sive intelligatur, attenuati, id est reverberati, & à suo quodammodo acumine imminuti, juxta illud ¹¹: *Defecerunt oculi mei in eloquium tuum*. Et rursum ¹²: *Memor fui Dei, & delectatus sum, & exercitatus sum, & defecit spiritus meus*. Sive ergo illo, sive hoc modo accipiatur, non aliud quàm contemplatio designatur. Cæterum posterior expositio sequentibus magis convenire videtur. Ait enim. *Domine vim patior*. Quasi dicat: Domine non sponte, sed invitus retrahor & arceor à tui contemplatione: quia corpus quod corrumpitur, aggravat animam, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem ¹³: *Responde ergo tu, ô conditor, pro me, qui nosti naturæ conditionem*. Aut si peccata mea hoc faciunt, nec est culpa naturæ, sed meæ pessimæ consuetudinis, etiam sic nihilominus responde pro me, affigens peccata cruci, & sanguine tuo delens, ut non sit quod me impediatur contemplantem. *Nam quid dicam, aut quid respondebit mihi, cum ipse fecerit?* Ad quem me videlicet alium vertam, aut quis alius respondebit pro me, cum ipse, non alius hanc mihi difficultatem, imò impossibilitatem imposuerit, dando super me illam sententiam: *In sudore vultus tui comedes panem tuum?*

Quod si non fecerit, legitur: sed, *fecerim*; arguit se quòd quasi culpam in auctorem retorserit, cum de natura causatus est, & totum sibi imputat & suis peccatis, dicens, *quid dicam, aut quid respondebit mihi, cum ipse fecerim?* h. e. id quod patior, peccando meruerim. Quamobrem unum est quod facere possum. *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ*. Nempe non sum dignus ut valeam te recogitare cum dulcedine, faciam quod possum, cogitabo meipsum in amaritudine animæ meæ. Lucem habitas in accessibilem, nec queo diu infirmam mentis aciem radio tui fulgoris infigere, & ob hoc confusus redeo ad consuetas & familiares mihi tenebras vitæ meæ pristinæ: non quidem in eis iterum jacendo cum mortifera delectatione, sed puniendo eas, & recogitando in amaritudine animæ meæ. Oportebat quidem, si fieri posset revivere me (ut ita loquar) denuo quod male vixi: sed quia hoc non possum, saltem recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ, faciam recogitando quod reoperando non possum. Recogitabo autem tibi: quia tibi soli peccavi, ut in quo ego me condemno, tu justificeris, & vincas misericordia, cum de me judicabis. Jam quidem & ante cogitaveram ea, sed quia non satis punita sunt quæ me adhuc impedire possunt, rursum redeo ad ea recogitanda in amaritudine

¹¹ Psal. 118. b¹² Psal. 76. a¹³ Sapi. 9. d¹⁴ Gen. 3. d*Alia Expos.
juxta aliam
Lectionem.**Damna vita
prioris si non
reoperando,
saltem recogit
tando corri
genda.*

ne

ne animæ meæ, quousque ita penitus extirpata sint, ut jam impedire non possint.

Nec infructuosum (ut arbitror) erit hoc studium. Nempe *si sic vivitur*, imò quia sic vivitur, non quidem carne, sed spiritu, & *in talibus vita spiritus mei*: hoc est tam in mei consideratione, quàm in tui contemplatione, magis ac magis corripies me, & vivificabis me. Siquidem corripior, cum me cogitando compungor: revivisco cum te sublevatus utcunque intueor. Itaque ostendendo me mihi corripies, ostendendo te vivificabis. Porrò vivifices necesse est: quia *ecce in pace amaritudo mea amarissima*, Amaram passus sum amaritudinem pro peccatis in principio conversionis, unde exclamavi, *vadam ad portas inferi*: amariorem pro terroribus in profectu *conversationis*, quando dixi: *Non videbo Dominum Deum in terra viventium*. Sed ecce jam peccatis poenitentia punitis, & sopitis terroribus, quæ impugnare solebant, in hac tamen pace amarissimam sustineo amaritudinem pro defectu contemplationis. Verum qui & mihi peccata miserando donasti, & tentationes juvando superasti, etiam nunc, ô Domine, reddes mihi lætitiã salutaris tui. Hoc quippe est quod ait: *Tu autem eruisti animam meam ut non periret*: in conflictu videlicet vitiorum, sive in impetu tentationum: *projecisti post tergum tuum omnia peccata mea*, secundum multitudinem miserationum tuarum.

Nec immeritò. Neque enim *infernus confitebitur tibi*, quo utique ego pene descenderam, cum irruentibus pulsaret tentationibus: quippe *quia nisi Deus adjuvit me, paulo minus habitasset in inferno anima mea*^a. Sed *neque mors laudabit te*, qua nimirum aliquando detinebar, dum adhuc jacerem mortuus in peccatis. *Nec expectabunt qui descendunt in lacum, veritatem tuam*: qui scilicet post gustatam dulcedinem contemplationis in lacum descendunt desperationis. *Mors* siquidem est jacenti in peccatis ante conversionem: *infernus* succumbenti tentationibus post acceptam remissionem: *lacus* vero desperanti post expertam contemplationem. Nam quanto quis ad altiora profecerit, tanto gravius si corruerit colliditur, quando ruit. *Non itaque infernus confitebitur tibi*, hoc est qui jam quidem sunt conversi, sed tentationibus superantur. *Neque mors laudabit te*, Hi utique qui necdum conversi sunt aut confessi, lætantur potius cum malefecerint, & exultant in rebus pessimis^b. A mortuo quippe quasi qui non sit, perit confessio^c. *Nec expectabunt qui descendunt in lacum, veritatem tuam*: quos de fastigio divinæ contemplationis in lacum propriæ diffidentia forte devolvi contigerit. Quod proculdubio fit, cum nimia quis tristitia post acceptam tantam lætitiã absorbetur. At vero *vivens vivens ipse confitebitur tibi*. Est qui vivens carne, mortuus est spiritu: & est qui mortuus carne, nihilominus mortuus est spiritu, sed horum neuter laudabit

^a Psal. 93, b,
^b Prov. 2, c
^c Eccl. 17, d,

*Vivens carne
& spiritu De-
um laudat.*

bit te, aut confitebitur tibi. Cæterum vivens vivens ipse confitebitur tibi. Qui videlicet non tantum carne, sed & spiritu vivit, ipse confitebitur tibi, sicut & ego hodie hac me duplici vita tuo munere vivere confido. Sequitur.

Pater filiis notam faciet veritatem tuam. Non revelatur servo veritas quia servus nescit quid faciat dominus eius ^a. Sed nec mercenarius rapitur ad contemplandam veritatem, qui propriam quærit utilitatem. Filio autem pater notam faciet veritatem suam, quem audit dicentem: *Venerunt amen non quod ego volo, sed quod tu Pater.* Revelatur itaque servo Dei potestas, mercenario felicitas, filio veritas: non quòd in Deo ista discreta sint cui idem posse, quod felicem & veracem esse: sed quòd à creatura creator pro diversis eiusdem creaturæ affectibus, diversis sentiatur respectibus. Cum sancto enim sanctus, & cum perverso erit perversus ^f. Audi denique vocem filii: *Domine salvum me fac.* Quare? forte ne ardeat in inferno, forte ne fraudetur præmio? Non, inquit, sed *psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domini.* Non, inquit, quæro salutem, ut pœnas vitæ, aut in cœlo regnem: sed ut te in æternum cum illis laudem, de quibus scriptum est ^g: *Beati qui habitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te.* Servus dicit. *Vadam ad portas inferi.* Mercenarius. *Non vidibo Dominum Deum in terra viventium.* Filius. *Psalmos nostros cantabimus cunctis diebus vitæ nostræ in domo Domini.* Cui simile est illud ^b: *Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas confitebor Domino.* Et qui timet ire ad portas inferi, & qui Deum cupit videre propter quietem sui, uterque profecto quærit quæ sua sunt. Porro qui psalmos cantare desiderat in domo Domini, non sua vel pericula fugit, vel lucra appetit, sed illum procul dubio diligit, quem laudare gestit cunctis diebus vitæ suæ. Laudatur non immeritò in æternum, qui vivit & regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

d Ioan. 15. c

e Matt. 26. d

f Psal. 17. d

g Psal. 83. d

b Psal. 117. c

SERMO IV.

De* quærendo Deo, & triplici vinculo, quo coheremus DEO.

Non hic stamus tota die ociosi. Scimus enim & quid quærimus & quis est qui nos conduxit. **DEUM** quærimus, **DEUM** expectamus. Non est parva res, nec parvi animi, cum illa quæ singulari pietatis nomine gloriatur, sapius sese queratur esse frustratam, dicens ^a: *Quæsi vi illum, & non inveni.* Est enim sicut amabilis, ita etiam admirabilis: quia cum non quæritur invenitur, & non invenitur cum quæritur. Si nati essemus ex quo factus est homo super terram, & usque ad centum millia annorum vita nostra extenderetur, non esset tamen condigna quæsitio huius temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis.

* al. Detri-
plici cohæ-
rentia, vin-
culorū &c.

a Cant. 5. b

Sermones S. Bernardi.

D d d d

Ecce